

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/257/2021
Identifikačné číslo spisu: 8019200718
Dátum vydania rozhodnutia: 27.01.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:8019200718.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: Prima banka Slovensko, a. s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, proti žalovanej: E. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom H., o zaplatenie 4.124,29 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 3Csp/141/2018, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 10. júna 2020, sp. zn. 18Co/131/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 10. júna 2020, sp. zn. 18Co/131/2019, v časti potvrdzujúcej výrok II. a III. rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou a rozsudok Okresného súdu Vranov nad Topľou zo dňa 25. marca 2019, č. k. 3Csp/141/2018-67 v zamietajúcej časti vo veci samej a v časti trov konania z r u š u j e a vec vracia Okresnému súde Vranov nad Topľou na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

- Žalobkyňa sa žalobou z titulu zosplatenia úveru (dňom 06.09.2018) voči žalovanej domáhala zaplatenia sumy 4.124,29 €, úroku v sume 148,95 €, úrokov z omeškania vo výške 1,94 €, súčasne sa domáhala zaplatenia úroku vo výške 10,9 % ročne z nezaplatenej istiny vo výške 4.124,29 € od 07.09.2018 do zaplatenia, ako aj úroku z omeškania vo výške 5 % ročne z nezaplatenej istiny vo výške 4.124,29 € od 07.09.2018 do zaplatenia a úroku z omeškania vo výške 5 % ročne z nezaplatených úrokov vo výške 148,95 € od 07.09.2018 do zaplatenia a náhrady trov konania.
- Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 25. marca 2019, č. k. 3Csp/141/2018-67:
výrokom I. žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 4.263,66 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 4.261,66 € od 07.09.2018 do zaplatenia v mesačných splátkach po 50,00 € mesačne, ktoré splátky sú splatné vždy do 25. dňa toho-ktorého mesiaca na adrese žalobkyne pod následkom straty výhody splátok, počnúc právoplatnosťou rozsudku až do zaplatenia;
výrokom II. žalobu vo zvyšku zamietol;
výrokom III. žalobkyni priznal náhradu trov konania v rozsahu 92 %.
- Súd prvej inštancie dospel k záveru, že zmluva o úvere, uzavretá medzi účastníkmi, je spotrebiteľskou zmluvou. Mal preukázané, že žalobkyňa dňa 09.05.2016 poskytla žalovanej úver vo výške 5.000 € s

dohodnutým úrokom 10,9 % ročne pri dohodnutej splatnosti úveru do 06.05.2024 v 96 anuitných splátkach po 78,61 €. Keďže žalovaná si povinnosť splácať úver pravidelnými mesačnými splátkami prestala plniť, žalobkyňa dňom 06.09.2018 pristúpila k zosplatneniu celého úveru.

4. V bode 52. a 53. odôvodnenia svojho rozsudku súd prvej inštancie poukázal na to, že „úverový vzťah spočíva v poskytnutí peňažných prostriedkov a do vrátenia poskytnutých prostriedkov má dlžník platiť úroky. ... Pokiaľ si ... účastníci úveru dohodnú úverové obdobie a dlžník poskytnuté prostriedky do dohodnutej doby nevráti, prichádzajú do úvahy za obdobie po splatnosti úveru úroky z omeškania. Ide pritom o odlišný inštitút oproti odplátným úrokom a ten má sankčnú povahu. Keďže žalobkyňa pristúpila k predčasnej splatnosti úveru, od tejto doby nemá nárok na úrok z úveru, ktorého platenie bolo dojednané.“ Ďalej poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Obo/143/1998, podľa ktorého dohodnuté úroky z poskytnutých prostriedkov patria len do splatnosti dlhu, resp. jeho splátok, pričom od splatnosti je dlžník v omeškani a musí platiť úroky z omeškania.

5. Vzhľadom na to, že žalobkyňa pristúpila k zosplatneniu celého úveru ku dňu 06.09.2018, a tým došlo k určení lehoty predčasnej konečnej splatnosti, súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobkyni vznikol nárok na úroky z úveru iba do 06.09.2018; potom už nastupuje režim platenia úrokov z omeškania. Z uvedeného dôvodu mal za to, že žalobkyni vznikol nárok na zaplatenie vyčísleného úroku z úveru, ktorý vznikol z neuhradených splátok do splatnosti úveru (06.09.2018) vo výške 148,95 €, a preto vo zvyšnej časti, t. j. v časti úrokov vo výške 10,9 % ročne z nezaplatenej istiny od 07.09.2018 do zaplatenia zamietol (body 55. a 56. rozsudku).

6. V konaní o odvolaní žalobkyne Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 10. júna 2020, sp. zn. 18Co/131/2019, potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. v napadnutej časti splatnosti istiny s príslušenstvom, ako aj vo výroku II., ktorým bola žaloba zamietnutá v časti o zaplatenie ročného úroku vo výške 10,90 % ročne z o sumy istiny 4.124,29 € o d 07.09.2018 do zaplatenia, a taktiež vo výroku III.

Odvolací súd súčasne rozhodol, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

7. V bode 10. odôvodnenia rozsudku odvolací súd uviedol: „Predčasné zosplatnenie úveru predstavuje vo svojej povahe jednostranný sankčný právny inštitút, ktorý umožňuje veriteľovi zmenou záväzku požadovať jednorazové, okamžité vrátenie celej požičanej istiny. Teda podstatný rozdiel stavu a výhody splátok vo vzťahu k stavu jednorazového zosplatnenia úveru spočíva v tom, že veriteľ v prvom prípade nemá nárok a spotrebiteľ nemá povinnosť vrátiť celú požičanú sumu naraz. Splácanie úveru v splátkach teda na strane veriteľa vyvoláva stav absencie požičanej sumy - istiny, ktorá sa iba postupne, v splátkach vracia a spláca, a za tento stav nedostatku a úverovania patrí veriteľovi úrok. Úrok preto predstavuje cenu peňazí v zmysle obetovanej príležitosti veriteľa, ktorý tým, že nemá istinu úveru k dispozícii, nemôže s touto nakladať a produkovať zisk. Absentujúci zisk pokrýva (nahrádza) veriteľovi práve úrok, splácaný spolu v rámci splátky úveru v režime dojednaného záväzku. Tento stav tzv. výhody splátok je obvyklý a od nepamäti justifikuje nárok veriteľa na úroky ako cenu dočasne obetovaných peňazí, ktorých dispozície sa veriteľ zbavuje v záujme získania budúcich úžitkov v podobe kapitalizovanej odplaty získanej za celé obdobie postupného splácania úveru, a teda výhody splátok. Iný stav je však príznačný pre predčasné a mimoriadne zosplatnenie úveru, kde veriteľovi vzniká nárok na jednorazové vrátenie požičanej istiny úveru, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu zosplatnenia úveru. V tomto prípade svojím právnym úkonom veriteľ navodzuje stav, v ktorom má právo získať okamžité späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov, v dôsledku čoho na jeho strane odpadá obmedzenie jeho práva na dispozíciu s istinou úveru, a tým obmedzenie obchodovania s peniazmi, ktoré už dlžník nemá právo vrátiť v režime výhody splátok. Práve v tomto rozdielne spočíva ekonomická podstata straty nároku veriteľa na úroky za požičanie peňažných prostriedkov spotrebiteľom. Logicky tak nastupuje stav, v ktorom by mal veriteľ záujem vyvinúť úsilie smerujúce k skorému vráteniu peňažných prostriedkov a právny poriadok m u p o mimoriadnom zosplatnení úveru poskytuje viaceré právne prostriedky vymožená jednorazovo zosplatnenej pohľadávky. Ak nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. V opačnom prípade by bol založený krajne nespravodlivý a ústavne nekonformný stav, kde spotrebiteľ by bol vystavený všetkým sankčným mechanizmom vynútenia povinnosti a plnenia a veriteľ by naďalej pohodlne inkasoval úroky zo sumy, ktorú by mu spotrebiteľ na výzvu nevrátil.“

8. Odvolací súd poukázal na ustanovenie § 565 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) v spojení s § 53

ods. 9 OZ s tým, že využitie možnosti žalobkyňou žiadať žalovanú o zaplatenie celej pohľadávky jednorazovo spôsobuje zánik záväzku žalobkyne umožniť žalovanej splácanie dlhu v splátkach (bod 11. odôvodnenia). Vyslovil názor, že za čas po splatnosti úveru patrí veriteľovi iba právo na úroky z omeškania vo výške stanovenej všeobecne záväzným právnym predpisom. Akékoľvek navyšovanie úrokov z omeškania sa dostáva do rozporu so zákonom. Takýmto neprípustným navyšovaním úrokov z omeškania je aj navyšovanie úrokov z omeškania o úroky za úver po lehote splatnosti. Preto, podľa názoru odvolacieho súdu, súd prvej inštancie rozhodol vecne správne, ak nepriznal žalobkyňi nárok na úroky z úveru po jeho zosplatnení.

9. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) včas, dňa 02.11.2020, dovolanie len v rozsahu výroku, ktorým odvolací súd potvrdil II. výrok rozsudku súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti nároku na zmluvný úrok vo výške 10,9 % ročne zo sumy 4.124,29 € od 07.09.2018 do zaplatenia.

10. Žalobkyňa dovolanie odôvodnila poukazom na § 421 ods. 1 písm. b/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), t. j. nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, a to v otázke kumulácie nároku veriteľa úrokov (za poskytnutie úveru) a úrokov z omeškania. Dovolanie považovala za prípustné aj z hľadiska ustanovenia § 422 ods. 1 písm. c/ CSP, majúc za to, že v danom prípade peňažné plnenie prevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy. Vyčítala odvolaciemu súdu nesprávnosť jeho právneho záveru, že úrok z istiny jej prináleží iba do vyhlásenia splatnosti celého úveru, keďže neobstoja argumenty uvádzané ako dôvody takéhoto právneho názoru a na ňom založeného súdneho rozhodnutia. Uvedený záver podľa odvolacieho súdu vyplýva zo súladu dohody o úrokoch so zákonom, z absencie právnej úpravy obmedzujúcej nárok veriteľa na zmluvný úrok momentom zosplatnenia dlhu, z množstva zákonných ustanovení podporujúcich záver o nároku veriteľa na zmluvný úrok od času poskytnutia do vrátenia v rámci úveru poskytnutých peňažných prostriedkov, z negatívnych dôsledkov odopretia nároku veriteľa na zmluvný úrok po zosplatnení dlhu a rozporu s právnymi princípmi a nesúladu s účelom spravodlivého usporiadania vzťahov z úverovej zmluvy po porušení zmluvných povinností dlžníkom, z aktuálnej judikatúry a českého príkladu riešenia, ktoré skutočnosti dovolateľka ďalej podrobne vyargumentovala aj s odvolaním sa na platnú právnu úpravu a konkrétne rozhodnutia NS SR, NS ČR, ÚS SR, ÚS ČR. Uviedla, že odvolací súd poukázal na absenciu ustálenej súdnej praxe v SR v otázke obmedzenia nároku veriteľa na zmluvný úrok zosplatnením dlhu alebo zákazu kumulatívneho uplatnenia úrokov a úrokov z omeškania na úrovni nižších, aj vyšších súdov. Demonštroval na rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR (sp. zn. 6 Cdo 113/2018 a 5 Cdo 42/2020) a krajských súdov SR závery, ktoré potvrdzujú právny názor dovolateľky, ako aj právne závery právnej teórie a vedy, na základe čoho uzavrel, že úroky po zosplatnení úverovej pohľadávky sú v súlade s právom a v súlade s právom je aj uplatňovanie úrokov a úrokov z omeškania po zosplatnení popri sebe. Aktuálna legislatíva však podľa dovolateľky nijakým spôsobom takýto nárok neobmedzuje a ani ho negatívne nepodmieňuje predčasným zosplatnením dlhu veriteľom na základe omeškania dlžníka. Pokiaľ má byť tento nárok obmedzený, toto obmedzenie musí vychádzať od zákonodarcu, doposiaľ však takéto obmedzenie zákonodarca napriek „pokusu“ (návrh zákona) z roku 2013 nezaviedol. Uvedený návrh však nepochybne nepriamo popiera právny názor, že takéto obmedzenie už v našej legislatíve je zavedené, resp. vyplýva z existujúcich účinných právnych predpisov. Ďalej tiež platí, že takéto obmedzenie akiste nemôže vychádzať z činnosti súdov, či už extenzívnym výkladom iných ustanovení upravujúcich ochranu spotrebiteľa, ktoré ide nad rámec zákona s absurdnými dôsledkami vo vzťahu k iným zákonným ustanoveniam a ustáleným právnym princípmi. Navrhla preto rozsudok okresného súdu zrušiť v rozsahu výroku, ktorým žalobu zamietol v časti nároku na zmluvný úrok vo výške 10,90 % ročne zo sumy 4.124,29 € od 07.09.2018 do zaplatenia, zrušiť aj rozsudok krajského súdu v rozsahu výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti nároku na zmluvný úrok vo výške 10,90 % ročne zo sumy 4.124,29 € od 07.09.2018 do zaplatenia a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie, zároveň žalobkyňi priznať nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

11. Žalovaná sa k dovolaniu písomne nevyjadрила.

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), za ktorú koná jej zamestnanec s právnickým vzdelaním (§ 429 ods. 2 písm. b/ CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je nielen prípustné,

ale aj dôvodné. Odôvodnenie rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch:

13. V preskúvanom prípade vyvodzovala žalobkyňa prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

14. V zmysle § 422 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy a v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy, pričom na príslušenstvo sa neprihliada.

15. Podľa § 422 ods. 1 písm. c/ CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

16. Citované ustanovenie obmedzuje prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie veci tzv. majetkovým cenzom (ratione valoris). Limituje prípustnosť dovolania určením výšky sumy, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu, pričom túto výšku viaže na desaťnásobok minimálnej mzdy vo všetkých sporoch, ktorých predmetom je peňažné plnenie. Výnimku predstavujú spory s ochranou slabšej strany, keď, vychádzajúc z koncepcie zvýšenej ochrany týchto definovaných subjektov, je majetkový cenzus znížený na dvojnásobok minimálnej mzdy, aby v týchto sporoch bola ponechaná možnosť dovolacieho prieskumu i pri nižších sumách plnenia. To znamená, že pokiaľ je dovolaním napadnutý výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o peňažnom plnení, je dovolací prieskum pre nesprávne právne posúdenie vecí možný, len ak peňažné plnenie prevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, resp. v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy. V prípade príslušenstva pohľadávky sa prípustnosť dovolania odvíja od rovnakých limitov ako pri istine.

17. V danej veci je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky, ktoré je tvorené ročným úrokom vo výške 10,90 % zo sumy 4.124,29 € od 07.09.2018 do zaplataenia. Výška minimálnej mzdy v čase podania žaloby (28.09.2018) bola 480,00 € mesačne [§ 1 písm. a/ Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 278/2017 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2018]. V čase začatia dovolacieho konania výška príslušenstva 970,60 € presiahla sumu dvojnásobku minimálnej mzdy (960,00 €). Dovolanie žalobkyne preto z hľadiska majetkového cenzu (§ 422 ods. 1 písm. c/ CSP) je prípustné.

18. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

19. Ako je uvedené už vyššie, v danom prípade dovolateľka prípustnosť dovolania vyvodila z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

20. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, s a vzťahujú výlučne na právnu otázku, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu.

21. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

22. Z obsahu dovolania je zrejmé, že žalobkyňa považuje za dosiaľ dovolacím súdom nevyriešenú otázku existencie a výšky nároku veriteľa zo (spotrebiteľského) úverového vzťahu na zaplataenie zmluvného úroku po predčasnom zosplatení úveru.

23. V dobe rozhodovania dovolacieho súdu o dovolaní v tomto spore už uvedená právna otázka bola dovolacím súdom riešená v rozhodnutí zo 16. júna 2020 sp. zn. 5 Cdo 42/2020 v druhovo totožnej veci

tej istej dovolateľky, v ktorom najvyšší súd (o. i.) uviedol:

„18. Zmluva o úvere uzavretá medzi stranami sporu je spotrebiteľskou zmluvou podliehajúcou zákonu č. 129/2010 Z. z. Tento zákon ale nepokrýva všetky otázky vzniku úverového zmluvného vzťahu, práv a povinností strán, ktoré zo zmluvného vzťahu vyplývajú, riešenia otázok, na akú dobu je dlžník povinný platiť úroky z poskytnutého úveru, vzťah úrokov z úveru a úrokov z omeškania, výšku úrokov z omeškania, ktoré sú predmetom úpravy Obch. z. Zmluva o úvere je v zmysle § 261 ods. 6 písm. d/ Obch. z. v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy o úvere tzv. absolútnym obchodom, a preto bez ohľadu na povahu účastníkov zmluvy o úvere je potrebné pri posudzovaní tohto právneho vzťahu vychádzať aj z ustanovení Obch. z. o zmluve o úvere (§ 497 a nasledujúce). Ustanovenia OZ sa v prípade právneho vzťahu, účastníkom ktorého je spotrebiteľ, použijú vtedy, ak v Občianskom zákonníku existuje také ustanovenie, ktoré je možné prednostne aplikovať (§ 52 ods. 2 OZ).

19. Z ustanovení § 497 a § 502 ods. 1 Obchodného zákonníka vyplýva, že zmluva o úvere nemôže byť dohodnutá ako bezúročná. U spotrebiteľských úverov je jednou z náležitostí, ktoré musí zmluva obsahovať, uvedenie doby trvania zmluvy (§ 9 ods. 2 písm. d/ zákona č. 129/2010 Z. z.). To znamená, že doba trvania zmluvy pri jej vzniku je časovo ohraničená. V súčasnej právnej úprave zmluvy o úvere absentuje explicitná úprava konečného okamihu povinnosti dlžníka platiť úroky z poskytnutých peňažných prostriedkov, v § 502 ods. 1 vete prvej Obchodného zákonníka je uvedené len to, že dlžník je povinný platiť veriteľovi úroky z úveru od doby poskytnutia peňažných prostriedkov.

20. Zo žiadneho ustanovenia Obchodného zákonníka, Občianskeho zákonníka, či zákona č. 129/2010 Z. z. nevyplýva zákaz dohody účastníkov úverovej zmluvy o povinnosti dlžníka platiť úroky z úveru až do úplného splatenia úveru. Obchodný zákonník, ani Občiansky zákonník nemodifikuje moment trvania záväzku platiť úrok, ani jeho výšku v prípade omeškania dlžníka s platením úveru ani v prospech dlžníka, ani v prospech veriteľa.

21. Za situácie, že dlžník z úverového vzťahu porušil povinnosť splácať úver, v dôsledku čoho došlo k jeho zosplateniu veriteľom, je nutné dospieť k záveru, že neexistuje rozumný dôvod na to, prečo by dlžník nemal platiť úroky z úveru, ktoré sú odplatom za poskytnutý úver, a to vo výške, na akej sa s veriteľom dohodol. Peňažnými prostriedkami, resp. protihodnotou za ne získanou dlžník disponuje, zmluvné povinnosti porušil a z porušenia povinností profitovať nemôže, keďže zmluvné úroky sú spravidla vyššie ako úroky z omeškania.

22. Zosplatenie je inštitút slúžiaci ochrane veriteľa, podstata úverového vzťahu a jeho existencia zostáva zachovaná, veriteľ nemá peňažné prostriedky, patrí mu za ne dohodnutá odmena, záväzok dlžníka v zmysle platenia dohodnutej odmeny zostáva nedotknutý a aplikuje sa na dobu, na ktorú bola zmluva dohodnutá ako doba riadneho splácania úveru, keďže dohodnuté úroky majú zmluvný základ. Rozdiel je len v tom, že pre omeškanie k povinnosti platiť zmluvné úroky pristupuje povinnosť platiť úroky z omeškania. Inak povedané, dlžníkovi zostáva záväzok platiť úrok rovnaký, ako v čase jeho dojednania, t. j. veriteľovi patrí úrok v rovnakej výške a za rovnaké obdobie, bez ohľadu na to, či k omeškaniu dlžníka s platením úveru došlo alebo nedošlo.

23.1. Pre spotrebiteľa je však nevýhodné, aby platil úroky až do zaplatenia istiny. Dojednanie, ktorého obsahom je platenie dohodnutých úrokov až do zaplatenia istiny, jeho postavenie zhorší. Pokiaľ by totiž spotrebiteľ, ktorý sa pre svoju ekonomickú situáciu dostal s plnením splátok úveru do omeškania, musel v dôsledku vyhlásenia predčasnej doby splatnosti úveru platiť dohodnuté úroky až do úplného splatenia istiny, zaplatil by v konečnom dôsledku sumu neprimerane vysokú ako náhradu za poskytnutie peňazí. Dohodnuté úroky predstavujú cenu peňazí za ich poskytnutie na vopred dohodnuté obdobie, tzn. že jej výška musí byť stanovená v čase uzatvorenia zmluvy o úvere. Dlžník teda presne vie, koľko bude povinný za poskytnuté peniaze veriteľovi zaplatiť.

23.2. Túto vedomosť však dlžník - spotrebiteľ nemá v prípade dojednania, ktoré umožňuje navýšovanie tejto ceny bez jej presného ohraničenia. Keďže spotrebiteľ nevie predpokladať časový úsek svojho omeškania, nie je možné ani určiť celkovú výšku zmluvného úroku, ktorý sa môže bez fixného ohraničenia navýšovať neobmedzene. Takto stanovená cena teda nie je vyjadrená určito, jasne a zrozumiteľne. Z tohto dôvodu potom dojednanie, ktorým sa dlžník - spotrebiteľ zaviazal platiť dohodnuté úroky až do úplného zaplatenia istiny po vyhlásení predčasnej doby splatnosti úveru, spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa a takéto dojednanie je teda porušením ustanovenia § 53 ods. 1 OZ.

23.3. Na druhej strane postavenie veriteľa - dodávateľa sa aj bez uvedeného dojednania nezhorší, pretože

v prípade, ak mu v dôsledku nesplatenia úveru v dohodnutej dobe vznikne škoda, jeho právo zostáva zachované, pravda po zohľadnení zaplatených úrokov z omeškania, ktoré plnia funkciu paušalizovanej náhrady škody.

24. Dovolací súd dospel k záveru, že v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí.“ Uvedené rozhodnutie bolo aj uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 5 z roku 2021.

24. V danom prípade dovolací súd rozhoduje o dovolaní v obdobnej veci, aká už bola v počte väčšom ako päť predmetom konania pred dovolacím súdom na základe skoršieho dovolania podaného tou istou dovolateľkou - vid' konania vedené na najvyššom súde pod sp. zn. 2 Cdo 115/2019, 5 Cdo 73/2020, 7 Cdo 307/2019, 7 Cdo 118/2019, 8 Cdo 221/2019, 8 Cdo 237/2019, 8 Cdo 135/2020, 9 Cdo 6/2020, 9 Cdo 24/2020, 9 Cdo 270/2020, 9 Cdo 332/2020, v ktorých dospel dovolací súd k zhodnému riešeniu právnej otázky vedúcej k záveru, že „v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí“. Dovolací súd sa s odôvodneniami rozhodnutí, ktoré boli vydané v týchto konaniach, v celom rozsahu stotožňuje a poukazuje na ne. V zmysle § 452 ods. 1 CSP už ďalšie dôvody neuvádza.

25. Vychádzajúc z vyššie uvedeného právneho názoru, od ktorého sa dovolací súd nepovažuje za potrebné odkloniť, dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne je prípustné a zároveň dôvodné, a teda je potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd v tejto časti zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu vrátil v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

26. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania ako aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.